

Vazgeçilen alacağın özel bir karşılık hesabına alınmadan ilgili dönemde doğrudan kar hesabına kaydedilip kaydedilemeyeceği hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-53445970-105[27-9-693]-74027
Tarih	20.08.2021

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Manisa Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Usul ve Tahsilat Grup Müdürlüğü

Sayı : E-53445970-105[27-9-693]-74027

20.08.2021

Konu : Vazgeçilen alacakların özel bir karşılık hesabına alınmadan iskontonun yapıldığı dönemde doğrudan kar hesabına kaydedilip kaydedilemeyeceği hk.

İlgide kayıtlı talep formunuzda;

- Şirketinizin, banka kredi borçlarına ilişkin olarak alacaklı bankalar ile 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 32 nci maddesi kapsamında 21.08.2020 tarihinde finansal yeniden yapılandırma sözleşmesi imzaladığı,
- 03.09.2020 tarihinde şirketiniz hisselerinin bir kısmının kamu bankalarına (A Bankası A.Ş., B Bankası A.Ş. ve C Bankası) hisse devir sözleşmesi ile devredildiği, bilahare C Bankası'nın söz konusu hisselerini A Bankası A.Ş. ve C Bankası A.Ş.'ye devrettiği,

- 30.11.2020 ve 07.01.2021 tarihlerinde, finansal yeniden yapılandırma sözleşmesine ek olarak yapılan protokoller çerçevesinde, A Bankası A.Ş. ve B Bankası A.Ş. tarafından, diğer finans kuruluşlarının şirketinizden olan alacakları ile şirketinizin bir kısım ticari borçları ve konkordato kapsamında kalan bir kısım borçlarının ilgili taraflarca mutabık kalınan ivaz karşılığında temlik alındığı,

- Şirketiniz ile (aynı zamanda hissedarınız olan) kamu bankaları arasındaki finansal yeniden yapılandırma sözleşmesine ek olarak yapılan 30.11.2020 tarihli ek protokolle; şirketinizin, bankalarca temlik alınan borçlarının, temlik için finans kuruluşları ve diğer alacaklılara ödenen ivaz bedelleri toplamını aşan kısmından feragat edildiği, kalan kısmının ise şirketinizin öz kaynaklarının güçlendirilmesi amacıyla sermayeye dönüştürülmesinin kararlaştırıldığı,

- Söz konusu borç tutarı (30.11.2020 tarihine kadar tahakkuk ettirilmiş kur farkı ve faiz tutarları dahil) toplamı ile feragat işlemi sonucu belirlenen/kalan borç tutarı arasındaki farkın şirketiniz tarafından kayıtlara gelir olarak kaydedildiği, kalan kısım için de sermaye artırımı sürecinin başlatıldığı

belirtilerek, finansal yeniden yapılandırma anlaşmaları çerçevesinde iskonto edilmek suretiyle bankalarca tahsilinden vazgeçilen alacakların; 2020 yılında doğrudan kar hesaplarına nakledilmesinin mümkün olup olmadığı, 2020 yılında doğrudan kar hesaplarına nakledilmesinin mümkün olmaması durumunda ise vazgeçilen alacakların finansal yeniden yapılandırma anlaşması ve ek protokollerin imzalandığı 30.11.2020 tarihine kadar tahakkuk ettirilmek suretiyle gerek cari dönemde gerekse de geçmiş dönemlerde gider olarak dikkate alınan kur farkı ve faiz tutarlarının da özel bir karşılık hesabına alınmasının ve bu hesabın muhteviyatının alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararla itfa edilmesinin mümkün olup olmadığı hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde, kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Kurum kazancının tespitinde Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinde sayılan giderlerin indirilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinde, bilanço esasına göre ticari kazancın teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonundaki ve başındaki değerleri arasındaki müspet fark olduğu; bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce işletmeye ilave olunan değerlerin bu farktan indirileceği, işletmeden çekilen değerlerin ise farka ilave olunacağı, ticari kazancın bu şekilde tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulacağı hükmüne yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 227 nci maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.",

- 280 inci maddesinde, "Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirir. Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedeli esas alınır.

Yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

Bu madde hükmü yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da caridir. Bunlardan vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar, bu Kanunun 281 ve 285 inci maddeleri uyarınca değerlendirme günü kıymetine irca edilebilir. Ancak senette faiz oranının yazılı olmadığı durumlarda değerlendirme gününde geçerli olan Londra Bankalar Arası Faiz Oranı (LİBOR) esas alınır.",

- 281 inci maddesinde, "Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.",

- 285 inci maddesinde, "Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı borçlar değerlendirme günü kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde senette faiz nispeti açıklanmışsa bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değerlendirme günü kıymetine irca ederler.

Alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine irca eden mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar.",

- 322 nci maddesinde, "Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.",

- 324 üncü maddesinde, "Konkordato veya sulh yoluyla alınmasından vazgeçilen alacaklar, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar itfa edilmediği takdirde kar hesabına naklolunur."

hükümleri yer almaktadır.

Bu bağlamda, borcun, ticari işlemlerden kaynaklanan bir borç niteliği taşıması ve borçlunun iflas veya mali zorluk nedeniyle borçlarını ödemeyecek duruma gelmiş olması halinde alacaklı tarafca vazgeçilen alacağın borçlu tarafından özel bir karşılık hesabına alınması gerekmekte olup, 213 sayılı Kanunun 324 üncü maddesinde, "alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar" denilmek suretiyle, vazgeçilen alacağın gelecek yıl (yıllar) zararlarından mahsup edilmesi, bu suretle itfa olunamayan kısmın ise üçüncü yılın sonunda kâra aktarılması öngörülmüştür.

Dolayısıyla, alacaktan vazgeçme halinde borçlu tarafından yapılması gereken işlem; vazgeçilen alacak tutarının, alacaktan vazgeçildiği yıl ve sonraki iki yılda (toplam üç yıl) doğacak zararlar itfa (üç yıl içinde olmak koşuluyla, vazgeçilen alacak tutarının ticari bilanço zararına ilaveler ile zarar olsa dahi indirilecek indirim ve istisnaların da dikkate alınması suretiyle hesaplanması gereken zarar tutarından mahsup) edilmesi, tamamen veya kısmen itfa edilemeyen kısmının ise, üçüncü yılın sonunda kâra aktarılarak vergilendirilmesidir. Örneğin 2021 yılında karşılık hesabına alınan tutarların 2021-2022-2023 hesap dönemine ait zararlar mahsup edilmesi, zararlar itfa edilemeyen özel karşılık hesabındaki tutarların ise üçüncü yılın sonunda (2023) kâr hesabına intikal ettirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, 213 sayılı Kanunun alacaklarda amortismanla ilişkin hükümlerinin uygulamasında, para alacağının semeresi olan faizden kaynaklı alacaklar ile dönem sonu değerleme işlemi nedeniyle oluşan kur farklarından kaynaklı alacaklar asıl alacağa bağlı fer'i (ikinci) derecede haklar kapsamında ana paranın mukadderatına tabi tutulmakta olup, bu kapsamda söz konusu unsurlardan kaynaklı alacaklardan vazgeçilmesi halinde de borçlu tarafından mezkûr Kanunun 324 üncü maddesi kapsamında işlem tesis edilmesi icap etmektedir.

Mezkûr Kanunun 324 üncü maddesi uygulamasında, bir alacağın vazgeçilen alacak olarak kabul edilebilmesi için, alacağın konkordato veya sulh yolu ile alınmasından vazgeçilmesi gerekmektedir. Konkordato, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda düzenlenmiş, usul ve esasları ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuş olmakla birlikte, sulh yoluyla vazgeçme herhangi bir şekle tabi olmayıp, sulh yolu ile alınmasından vazgeçilen alacağın mezkûr Kanunun 227 nci maddesi uyarınca kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi icap etmektedir.

Bahse konu madde uygulamasında kanaat verici bir vesika olarak kabul edilebilecek belgeler hususunda Kanunda ve Kanunun uygulamasına ilişkin ikincil mevzuatta yeterli açıklık bulunmamakta, ancak mezkûr Kanunun geçici 24 üncü maddesi uygulamasına ilişkin açıklamaların yer aldığı 284 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin (1.2.1) bölümünde, alacaklı ve borçlunun her türlü muvazaadan ari olarak sulh

olmaları ve bu anlaşmayı noterde düzenlemeleri halinde, bu belgenin alacağın değersiz hale geldiğine ilişkin kanaat verici belge olarak kabul edileceği, borçlunun bu belgeye istinaden alacaklının tahsilinden vazgeçtiği borcu için Vergi Usul Kanununun 324 üncü maddesinde düzenlenen vazgeçilen alacaklara ilişkin hükme uyacağının tabii olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, mezkûr madde uygulamasında, esas itibarıyla, mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgelerin veya yukarıda ifade edildiği şekilde alacaktan vazgeçildiğini gösteren bir anlaşmanın ya da sulh olunduğunu tevsik eden diğer belgelerin bulunması halinde kanaat verici vesikanın varlığından söz edilebilecektir. Dolayısıyla, alacaklıların borçludan olan alacağından feragat etmesi ve bu hususta alacaklı ve borçlu şirket tarafından karşılıklı imzalanacak mutabakat, protokol ve ibranamenin noter tarafından onaylanması halinde, borçlu açısından bu belgeye göre feragat edilen tutar vazgeçilen alacak olarak kabul edilecektir.

Diğer taraftan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca, temlik edilen alacağın, alacak talep hakkı temlik edilen firmaya geçeceğinden, Kanunun amir hükümlerine uygun şekilde temlik edilen alacak temlik eden açısından ortadan kalkmaktadır.

Bunun yanı sıra, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 32 nci maddesinde, "Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile bu maddede tanımlanan diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan ve Kurum tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre hazırlanan Çerçeve Anlaşmalarda belirlenen borçlular, bu kuruluşlar tarafından kullandırılmış olan kredilere ilişkin olarak alınacak tedbirlerle, geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamak amacıyla, dahil oldukları risk grubundaki diğer borçlularla bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırmaya tabi tutulabilir. Bu madde uyarınca yapılacak finansal yeniden yapılandırmalara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar ile belirlenir. Bu madde hükümleri bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl süreyle uygulanır. Bu süreyi iki yıl daha uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

....

Bu madde kapsamında finansal yeniden yapılandırmalarda; kredilerin vadelerini uzatmak, kredileri yenilemek, 6361 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilave kredi vermek, anapara, faiz, temerrüt faizi, gecikme cezaları ve kâr payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağı indirmek veya bunlardan kısmen veya tamamen vazgeçmek, teminat azaltmak, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, özel amaçlı şirketler ile 6362 sayılı Kanuna göre kurulan yatırım fonlarına aynî, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında

kısmen veya tamamen tasfiye etmek, satmak, bilanço dışına çıkarmak, diğer alacaklı kuruluşlar ve alacaklılarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi gerekli görülen tedbirler alınır. Finansal kiralama sözleşmelerine konu mallar için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 307 nci maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.

...

Sözleşme hükümleri uyarınca tahsilinden vazgeçilen alacak tutarları 213 sayılı Kanun hükümlerine göre alacaklı için değersiz alacak, borçlu için ise vazgeçilen alacak olarak dikkate alınır. Alacaklı kuruluşlar tarafından dahil oldukları risk grubunda bulunan borçlularla yapılan yeniden yapılandırma işlemlerinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

..." hükümleri yer almaktadır.

Buna göre, somut durumda, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun geçici 32 nci maddesi uyarınca, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları kapsamında (finansal yeniden yapılandırma sözleşmeleri ve ek protokollerle), iskonto edilmek suretiyle bankalarca tahsilinden vazgeçilen (feragat edilen) toplam alacak tutarının (kur farkı ve faiz kaynaklı olanlar dahil), şirketiniz tarafından vazgeçilen alacak olarak dikkate alınması gerekmekte olup, 213 sayılı Kanunun 324 üncü maddesi; vazgeçilen alacak tutarına ilişkin karşılık hesabının, borçlunun üç hesap dönemi (mevcut dönem ve sonraki 2 hesap dönemi) boyunca faaliyetini zararlarla kapatması durumunda işletmenin devamlılığı için söz konusu zararlarla itfa edilmesi, itfa edilemeyen tutarın ise üçüncü hesap dönemi sonunda kara aktarılması noktasında zorunluluk arz ettiğinden, bankalarca vazgeçilen toplam alacak tutarının şirketiniz tarafından, alacaktan vazgeçildiği yılda doğrudan kar olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(**) Talebiniz zerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026